

لیلا مهداد | دنیای امروز، دنیای رقابت

است. در واقع رقابت جزو لاینفک دنیای صنعتی امروزی است و در این میان شرکت‌های بیمه نیز سعی دارند از این قافله عقب نمانند، برای همین صندوق‌های بیمه‌ای تلاش می‌کنند خدمات خود را صرفاً به تأمین بخشی از هزینه‌های درمانی محدود نکنند و با ارائه خدمات حمایتی اجتماعی به بیمه‌شدگان تحت پوشش خود گامی مؤثر در بالابردن رضامندی بیمه‌شدگان بردارند. در کشور ما نیز صندوق‌های بیمه‌ای علاوه بر تأمین بخشی از هزینه‌های درمانی، خدمات دیگری همچون مستمري بازبستگی، ازکارافتادگی و کمک‌هزینه ازدواج را به بیمه‌شدگان تحت پوشش خود ارائه می‌کنند و شاید برای همین است که بیمه ازدواج به بازار آمده. بیمه‌ای که قرار است آمار ۷۵ هزار ازدواج در سال را کمی تکان داده و به بیش از ۱۰ میلیون ازدواج در سن ازدواج این اطمینان را بدهد که می‌تواند وارد زندگی مشترک شوند. در واقع بیمه ازدواج به‌وجود آمده تا آمار ازدواج را مورد قبول کند؛ بیمه‌نامه‌ای که به‌منظور صیانت از ساختار خانواده به‌ویژه جوانان و در دهه توسعه عدالت اجتماعی و در جهت شعارهای دولت به‌خصوص نشاط اجتماعی و امید به جوانان است. بیمه یک سرمایه‌گذاری برای آینده است که امید و نشاط را برای جوانان به همراه دارد. توجه به موضع بیمه در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و شغلی می‌تواند سرمایه اجتماعی و اعتماد را در جامعه جوان ارتقا دهد؛ زیرا جوان امروز نسبت به خود، روابط و نظام اجتماعی حاکم دچار بی‌اعتمادی است و این بیمه‌نامه در جهت افزایش اعتماد اجتماعی برنامه‌ریزی شده است. اما چرا بیمه ازدواج باید دغدغه صندوق‌های بیمه باشد؟! شاید برای این که امروزه دیگر شنیان در بالا رفتن سن ازدواج، سن قطعی تجرد و ... بر ایام عادی شده است. شاید هم برای این است که امروزه تحصیلات خوب، تهیه مسکن و حتی ازدواج ساده با هزینه‌های سرسام‌ورشان ما را از رسیدن به رؤیاهای مان دلسرد کرده‌اند. شاید هم روشی باشد برای ترغیب جوانان به ازدواج؛ با دادن حسن اعتماد به آینده و مشکلات و سختی‌های احتمالی زندگی مشترک. البته احتمال قوت داشتن دلیل آخر بیشتر است، چون مدیرکل دفتر ازدواج وزارت ورزش و جوانان اذعان داشته بیمه‌نامه جدید «مهریه زنان» و «مخارج تولد و تمامی هزینه‌های فرزند اول» زوجین را براساس میزان سپرده، تحت پوشش قرار می‌دهد، البته شواهد دل این هستند که قبل

نگاهی به بیمه‌نامه جدید ازدواج

بیمه‌نامه بیمه

بیمه مهریه و تأمین مخارج تولد و تمامی هزینه‌های فرزند اول تنها با ماهی ۵۰ هزار تومان

خانواده‌ای ماهانه ۵۰ هزار تومان حق بیمه برای تهیه بیمه‌نامه ازدواج پرداخت کند، در پایان سال بیستم بابت مشاوره ازدواج ۲ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان، کمک هزینه سپرده تحت پوشش قرار می‌گیرد. مدیرکل دفتر ازدواج وزارت ورزش و جوانان از فعالیت ۵۴ مرکز مشاوره روانشناسی و ازدواج یا مجوز سازمان نظام روانشناسی و وزارت ورزش و جوانان خبر داده، البته همچون ۶۰ مرکز دیگر نیز بررسی شده است. رؤسای آنها مراحل اداری و دوره‌های آموزشی را طی کرده‌اند و طی یک کمیسیون مشترک درباره پروانه فعالیت‌شان تصمیم‌گیری می‌کنند. در حال حاضر ۱۸۰۹ پروانه ثبت‌شده برای اعطای مجوز داریم و کارهای مدیریتی و گزینشی آنها انجام شده است. ۲۵۷ پروانه آماده اعطا به رؤسای مراکز است و ۳۰ مرکز نیز در نوبت رسیدگی قرار دارد. ۸۷ نفر هم برای مصاحبه به‌منظور اعطای پروانه مراکز مشاوره روانشناسی دعوت شده‌اند. اگر

نخستین بار اولویت اشتغال جوانان در حوزه‌هایی که مرتبط با بیمه تعاون است، دیده شده است. علاوه بر آن جوانان دارای تحصیلات در امور بیمه‌ای در استخدام بیمه تعاون در اولویت قرار می‌گیرند. یکی دیگر از مزایای این تفاهنامه تحت پوشش قرار دادن مخارج تحصیلات بین ۴۰ تا ۹۰ درصد برای جوانان است. هر موضوعی که در حوزه جوانان بتواند تحت پوشش قرار گیرد، در آینده مشمول بیمه خواهد شد. یکی دیگر از مزیت‌هایی که می‌توان برای این بیمه‌نامه برشمرد این است که براساس این بیمه‌نامه مراحل مختلف ازدواج تحت پوشش بیمه قرار گرفته است. در واقع پس از آن که دختر و پسر با استفاده از خدمات مشاوره قبل از ازدواج تصمیم به آغاز زندگی مشترک خود گرفته‌اند، مسکن و مسکن آنها نیز براساس میزان سپرده‌گذاری تحت پوشش بیمه قرار می‌گیرد. واقعیت این است که مهریه زنان هم مشمول بیمه شده و شرایط به‌گونه‌ای

از این نیز بیمه ایران خدماتی از این دست را به مشتریان خود ارائه می‌دهد؛ فرد پنج‌سال پس از خرید بیمه‌نامه می‌توانست از مزایای آن بهره‌بردار و افراد تا ۳۵ سالگی مهلت داشتند این بیمه‌نامه را بخرند اما در بیمه‌نامه جدید که بیمه تعاون آن را ارائه می‌کند، مهلت پنج‌سال به چهار سال کاهش پیدا کرده و به مهلت سنی نیز ۵ سال اضافه شده است، یعنی فرد تا ۴۰ سالگی می‌تواند خود را تحت پوشش این بیمه قرار بدهد. براساس گفته‌های ناصر صبحی یکی از مزیت‌های تفاهنامه جدید با بیمه تعاون که در طول تاریخ برای نخستین بار در کشورمان رخ داده این است که براساس این قرارداد بخشی از هزینه‌های خدمات تخصصی مشاوره ازدواج و خانواده تحت پوشش بیمه قرار می‌گیرد. علاوه بر آن، براساس تفاهنامه اخیر تمامی خدمات مشاوره شامل پیش، حین و پس از ازدواج حتی تا دوره میانسنالی و سالمندی مشمول بیمه می‌شود. برای

سقف ارائه خدمات با مبالغ پایین، چشمگیر نخواهد بود. در واقع کارشناسان به این نتیجه رسیده‌اند اگر کسی ۲۰ سال دارد و می‌خواهد ۵ سال بعد در ۲۵ سالگی ازدواج کند اگر با مبلغ پایین وارد شود، ظرف ۵ سال به ذخیره فنی و پوشش بیمه‌ای خوبی نمی‌رسد، به‌ویژه در شرایط تورمی. بنابراین پیشنهاد کارشناسان برای مبالغ پایین این است که مبلغ کمتر از ۵۰ هزار تومان نباشد. مگر این که بیمه‌نامه از سنین کودکی یا نوزادی خریداری شود تا پوشش بیمه‌ای قابل توجهی هنگام ازدواج کسب کند. اکبر افتخاری، مسئول فنی بیمه‌نامه ازدواج یکی از ویژگی‌های این بیمه‌نامه را منعطف‌بودن آن در پرداخت حق بیمه می‌داند، به طوری که افراد می‌توانند در طول مدت واریز حق بیمه میزان واریزی ماهانه خود را افزایش دهند. در واقع بیمه ازدواج و جوانان براساس تشویق جوانان به ازدواج ارائه شده است. از همین رو پوشش‌های بیمه‌ای آن اتفاقات و حوادث زمان مراسم ازدواج را در برمی‌گیرد؛ کمک‌هزینه مشاوره ازدواج، کمک‌هزینه برگزاری مراسم ازدواج، کمک‌هزینه تهیه مسکن یا جهیزیه، جبران هزینه ناشی از لغو ناگهانی مراسم ازدواج، کمک هزینه پرداخت مهریه، کمک‌هزینه تولد نخستین فرزند زوجه و سرمایه فوت عادی و فوت حادثه. اما واقعیتی که در میان مزایای بیمه ازدواج نادیده گرفته شده این است که آیا این بیمه‌نامه در آینده نیز کاربرد دارد یا تنها برنامه‌ای کوتاه‌مدت است؟ امروز ازدواج بسیار سخت گرفته می‌شود؛ تعهداتی که دو نفر برای ازدواج باید بدهند هم برای خودشان و هم خانواده بسیار سنگین است. با این حال این که برای این هزینه بیمه در نظر بگیریم ناشی از در نظر گرفتن یک افق کوتاه‌مدت است و جز منفعتی خاص برای بیمه‌گر نیست. در نتیجه بیمه ازدواج مسیر درست‌تری را نمی‌پیماید. جوان‌ها در آینده با همت بلندی که دارند قیدوبندها را کنار خواهند زد. در واقع در سال‌های آینده به‌دلیل خواست خود جوان‌ها، تغییرات فرهنگی هزینه‌های ازدواج کمتر و مواعیتی که ازدواج حاضر وجود دارد، کنار زده خواهد شد، در نتیجه بیمه ازدواج آینده را پیش‌بینی نکرده است، البته نه این که بگویم تا ۲۰ سال دیگر سنت‌ها و برخی‌ها تغییر می‌کند و ازدواج به‌طور کامل از میان خواهد رفت، اما چاره‌ای هم جز حذف بسیاری از آنها وجود نخواهد داشت. در نهایت این که طرح بیمه ازدواج به نظر می‌رسد براساس یک پیش‌فرض غلط بوده و بدون در نظرگیری شرایط اجتماعی آینده به آن عمل شده است.

سازو کار درست از الزامات بیمه ازدواج

مجید صفاری‌نیا | روانشناس اجتماعی

اعتقاد این است که اگر ما بیمه‌هایی را طراحی کنیم که در حوزه ازدواج خواهند نقش داشته باشند؛ بیمه‌های جدید، مهریه، اینها می‌توانند به‌گونه‌ای ایجاد امنیت روانی کنند برای افرادی که می‌خواهند ازدواج کنند. در واقع این جنبه مثبت ماجراست و ممکن است امنیت خاطر فراهم‌کننده برای افرادی که می‌خواهند ازدواج کنند، البته باید توجه داشته باشیم که نوع و جنس و مزایای آن ایجاد انگیزه برای طلاق نکند و فرد با داشتن بیمه مهریه با هر پهنه‌ای به طلاق بیندیشد، چون از بابت پرداخت مهریه خیالش آسوده است. سازوکار باید به‌گونه‌ای باشد که بیمه ازدواج ایجاد طلاق نکند. ما مهریه را در کشورهای دیگر نداریم و این که در صنعت بیمه به پیشرفت‌های چشمگیری رسیده‌اند، چنین بیمه‌ای را درست موارد بیمه‌ای آنها نمی‌بینیم. کشورهای دیگر فضای قانونی و حقوقی شان مثل ما نیست؛ این که فردی بخواهد جدا شود، سال‌ها در سیستم دادگاهی درگیر باشد. در این کشورها زن سهم مرد در زمان جدایی به‌طور مساوی از زندگی و اموال حق دارند. در در اندوخته‌های زن سهم دارد و زن در اندوخته‌های مرد، سیستم قضائی نیز به‌گونه‌ای طراحی شده است که به‌راستی به مردم خدمات آری می‌دهد. در کشور ما دلیل مطرح بودن بحث مهریه و همین‌طور دادن حق طلاق به مرد کشمکش‌های حقوقی به‌وجود می‌آید، برای همین حضور یک آمانی مثل بیمه می‌تواند به حفظ امنیت افراد کمک کند. البته تأکید به سازوکار درست در این بیمه از الزاماتی است که باید مورد توجه قرار بگیرد، چون می‌تواند ریسک را تسهیل کند که خود این مسأله نیز جز افزون به آسیب‌ها بهره‌دیگری ندارد. بیمه یک بنگاه اقتصادی است و کاری انجام نمی‌دهد که متضرر بر اساس معاملات اقتصادی وارد این بیمه‌نامه می‌شود بی‌شک تضمین یا پول لازم را از بیمه‌شونده دریافت کرده است. مطمئن باشید بیمه ازدواج هم براساس یک سری روابط اقتصادی دیگر می‌شود که هر طرفی از آن بهره می‌برد. یکی از مزیت‌های این بیمه‌نامه آریه خدمات مشاوره است که کار بسندبدهای است. این که دفاتر مشاوره را وارد این ماجرا می‌کنند، گام مؤثری برداشته شده یا بند تأمین هزینه‌های فرزند اول خود را مزایایی است که بار روانی مثبتی را به همراه دارد و تا حدودی می‌تواند آرامش را به خانواده‌ها تزریق کند. برای این که این گونه بیمه‌ها تنها منجر به نارضایتی بیمه‌شونده و بیمه‌گذار نشود و به برنده‌های قضائی نیز فایده باید سازوکار حقوقی و قانونی را مدنظر قرار بدهد تا افراد به واسطه خدماتی که باید دریافت کنند و نمی‌بینند به محاکم قضائی مراجعه نکنند. این برنامه نیاز به اصول و راهکارها دارد تا بتواند نتیجه دلخواه را به‌دنبال داشته باشد.

پرونده‌های قضائی را حجیم تر نکنیم

خرم‌شاهی | حقوق‌دان

از آنجایی که بیمه نوعی قرارداد حقوقی است، معمولاً قراردادنامه‌ها یا تعهدنامه‌هایی که وجود دارند بار و مفاهیم حقوقی را در برمی‌گیرند و پیچیدگی‌هایی را شامل می‌شوند که بیشتر مردم جذب ظاهر امر شده و تحلیل درستی به لحاظ حقوقی نسبت به تعهدات بیمه‌گذار ندارند. در حقیقت این موارد کارنامه ناموقفی دارند و افرادی که هزینه‌ای را متقبل می‌شوند، معمولاً رضایت ندارند. شرکت‌های بیمه‌گذار باید از لحاظ مالی، توانایی و کارنامه خوبی داشته باشند، عملکردشان برای شان کارنامه مناسبی به‌جا گذاشته باشد و به تعهدات‌شان پایبند مانده باشند. در واقع چیزی را که تعهد می‌کنند مشروط و معلق نباشد، روشن و روشن باشد، چون بیمه‌شونده به امید این که در آینده مشکلات یا کمبودهایش رفع خواهد شد، مبادرت به عقد قرارداد می‌کند. طبیعی است که نفس بیمه امری خوبی است و در دنیا پذیرفته شده و به عبارتی پاره‌ای از مشکلات و دغدغه خاطر مردم را رفع می‌کند اما معمولاً این بیمه‌گذار است که در خصوص تعهدات خود شفاف‌نیست یا حتی زمانی که می‌خواهد به تعهدات خود عمل کند، به نوعی شانه‌خالی می‌کند. به اعتقاد من دستگاه‌های دولتی باید نظارت بیشتری به این امر داشته باشند. شاهد بودیم که چندسال گذشته یکی از همین شرکت‌های بیمه مشکلات مالی پیدا کرد؛ سوءاستفاده‌هایی از سرمایه‌ای که از طریق بیمه‌شونده به دست آمده بود. بنابراین مردم باید با احتیاط بیشتری با این مسأله برخورد کنند، بررسی‌های بیشتری انجام شود تا اعتماد لازم به دست بیاید. عدم شفافیت در این موارد کارنامه منجر به با لاف‌زن پرونده‌های قضائی می‌شوند. اغلب پرونده‌های حقوقی که در محاکم قضائی در جریان است، منشأش اختلاف در مفاد قرارداد و اجزای این مفاد است یا به دلیل عدم شفافیت در قرارداد یا سوءتفاهماتی است که نسبت به قرارداد داشته‌اند. طبیعی است اگر نحوه قرارداد، تعهدات و اقدامات این شرکت‌ها شفافیت لازم را نداشته باشد باعث تولید پرونده‌های قضائی و بالا رفتن آمار مراجعان به محاکم قضائی خواهد شد.

بیمه ازدواج، بیمه‌ای بدون محاسبات دقیق

مهدوی | کارشناس بیمه

ریسک ملموس وجود دارد که بیمه‌اعتنایی به آنها نمی‌کنند، چطور رفته‌اند سراغ مسأله‌ای که از نظر دانش بیمه یک ریسک بیمه‌نشده است. ریسک بیمه‌شدنی ویژگی‌هایی دارد که یکی از مهم‌ترین هایش این است که احتمال وقوع آن خیلی پایین باشد، حتی ۱۰ درصد هم درصد بالایی است. به‌عنوان مثال از ۱۰ هزار خانه احتمال آتش گرفتن دارند، این ریسک، ریسک بیمه‌پذیر است یا بیمه‌ای‌ها از هر هزار نفر شاید ۲ نفر سرطان بگیرند یا سکت کنند. به‌اعتقاد من صدور چنین بیمه‌نامه‌های معقول نیست. بیمه ازدواج هم چیزی شبیه بیمه نوسانات نرخ ارز است که قرار بود چندسال پیش اجرایی شود؛ بیمه‌ای کاملاً غیرمنطقی. همان دوران دلار از هزار تومان به ۲ هزار رسید شاید هم بیشتر. تأمین جهیزیه، مسکن، مراسم عقد و عروسی، مشاوره و ... راه‌های

بیمه محصولی ارزشمند است که با پوشش دادن ریسک‌های مشخصی باری از دوش آدم‌ها برمی‌دارد. در واقع شیوه‌ای برای کمک‌کردن به جامعه بشری است، صنعتی است که در دنیا جایگاه والایی دارد و متأسفانه در ایران فاقد چنین جایگاهی است. در دنیا متوسط درآمد یعنی ۶ تا ۷ درصد درآمد مردم صرف خرید بیمه می‌شود اما در ایران این سهم تنها به ۲ درصد می‌رسد، البته در کشورهای پیشرفته این درصد خیلی بیشتر است؛ ۱۳ تا ۱۴ درصد درآمد خانوار صرف خرید بیمه می‌شود. در ایران هنوز بیمه نتوانسته اهمیت و کاربدهای خود را به‌عالم مردم بشناساند و شاید برای همین است که تنها ۲ میلیون از ۲۰ میلیون خودروی موجود بیمه ندارند؛ بیمه شخص ثالث که برای خودرها اجباری است در این میان وضع بیمه‌هایی که اجباری برای‌شان نیست مانند بیمه بنده مشخص است. در میان این همه عوامل و مسائلی که نیازمند بیمه هستند و ریسک‌شان هم توجیه دارد، سوال این است که چرا صنعت بیمه به‌سراغ بیمه ازدواج رفته است؛ بیمه‌ای که به نظر می‌رسد محاسبات دقیقی پشت آن وجود ندارد، ریسک آن مدنظر قرار نگرفته و تنها در حد تبلیغات خوب است. این همه